
4. Стельмах Б. Оптимізація землекористування Іванівської територіальної громади. Матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів кафедри геоєкології та методики навчання екологічних дисциплін. Тернопіль: 2022, С. 163-166.

5. Царик Л., Кузик І. Геоєкологічні засади землекористування, емісії парникових газів та охорони природи (на матеріалах територіальних громад): Монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2024. 238 с.

Назар ДМИТРИШИН, магістрант
Науковий керівник: **к.г.н., доц. Новицька С.Р.**

ДО ПРОБЛЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У ХОРОСТКІВСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Інтенсивне використання природних ресурсів та інших благ призводить до збільшення обсягів відходів. Стихійні сміттєзвалища та несанкціоновані полігони твердих побутових відходів (ТПВ) є проблемою, з якою стикаються жителі територіальних громад та окремих населених пунктів. Хоча в багатьох селах і містечках організовано вивіз сміття, значна частина відходів все одно потрапляє на нелегальні звалища. Такі місця часто розташовані в лісах, ярах, балках, канавах або навіть поблизу річок та меліоративних каналів [1, 4].

Ця проблема є актуальною для всієї України, зокрема й для Хоростківської громади. Незважаючи на те, що з липня 2022 року набув чинності Закон України «Про управління відходами» [2], який зобов'язує сортувати та утилізувати сміття, багато людей продовжують самовільно вивозити побутові відходи на околиці сіл, у ліси, посадки, яри чи інші непризначені для цього місця.

Нерідко такі звалища утворюються навіть біля зон відпочинку, ставків чи лісів [10].

Однією з актуальних геоекологічних проблем у Хоростківській територіальній громаді є питання управління відходами. Це зумовлено значним забрудненням навколишнього середовища, що негативно впливає на живі організми. Наразі ситуація характеризується постійним зростанням обсягів накопичення відходів, водночас рівень його переробки та утилізації залишається низьким.

За даними Головного управління статистики у Тернопільській області (форма №1-відходи (річна) «Утворення та поводження з відходами») і МКП «Комунальник» у м. Хоростків за останні 5 років в Хоростківській громаді утворилося близько 1 млн. тон твердих побутових відходів. Згідно даних таблиці 1 в громаді спостерігається чітка тенденція до зростання обсягів продукування ТПВ.

Таблиця 1

**Утворення відходів I-IV класів небезпеки у
Хоростківській громаді впродовж 2019-2023 рр.**

	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Всього відходів у громаді, тон	4700,0	10427,8	326649,6	410197,7	235644,6
у т.ч. побутових відходів, тон	470,0	480,0	700,0	2870,0	840,8
з них у домогосподарствах, тон	470,0	475,0	470,0	2625,0	636,0

Негативна тенденція спостерігається і з поводженням з відходами, так у Хоростківській ТГ впродовж 2019-2023 років (табл. 2) не проводилась утилізація ТПВ. Водночас за цей час було видалено понад 6,6 тис. тон відходів і передано на сторону 510,6 тис. тон. На тимчасовому зберіганні в громаді знаходиться ще 453,8 тис. т відходів.

Таблиця 2

**Поводження з відходами I-IV класів небезпеки у
Хоростківській територіальній громаді впродовж 2019-2023
рр.**

	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Утилізовано відходів, тон	18255,0	12307,0	13100,0	50737,5	114123,7
у тому числі побутових, тон	-	-	-	-	-
Видалення відходів, тон	705,0	755,0	765,0	3555,0	850,0
у тому числі побутових, тон	705,0	755,0	765,0	3555,0	850,0
Передано на сторону, тон	-	1393,0	158086,0	330080,5	318040,0
у тому числі побутових, тон	-	5,5	230,0	245,0	205,0
Наявність відходів у тимчасовому зберіганні, тон	36457,0	24150,0	178963,5	205718,5	8564,0

На даний час в Хоростківській територіальній громаді відсутня схема санітарного очищення території. Водночас у

кожному селі та містечку встановлено контейнери для збору твердих побутових відходів (ТПВ), а також запроваджено роздільний збір сміття. У громаді функціонують 49 сітчастих контейнери для збору пластику та 4 контейнери для роздільного збору ТПВ, потреба у нових контейнерах складає 10 од. об'ємом 1,1 м³ кожний (табл. 3).

Таблиця 3

Забезпеченість Хоростківської громади контейнерами для збору ТПВ [3]

Територіальна громада	Загальна кількість сміттєвих контейнерів, одиниць/об'єм	Кількість контейнерів для роздільного збору ТПВ, одиниць/об'єм	Потреба у нових контейнерах, одиниць/об'єм
Хоростківська	35 / 1,1 м ³	4 / 1,1 м ³	10 / 1,1 м ³

Збір і транспортування ТПВ до полігону здійснює міське комунальне підприємство (МКП) «Комунальник», яке працює з 16 січня 2007 року. Основними напрямками його діяльності є водопостачання, водовідведення, утримання будівель і територій, благоустрій та поводження з відходами. Підприємство має 10 одиниць техніки, з яких для роботи з ТПВ задіяні 4. Станом на 2024 рік у громаді немає потреби у спецавтотранспорті [5].

Полігон ТПВ, розташований за 2,5 км від міста Хоростків, не має паспортизації. Земельна ділянка площею 2,2 га, на якій розташований полігон, зареєстрована як об'єкт комунального обслуговування у 2014 році, правокористувачем якої є міське комунальне підприємство «Комунальник». Потужності для промислового сортування ТПВ у громаді відсутні [5].

Крім того, на території громади за результатами топографічної зйомки виявлено п'ять несанкціонованих сміттєзвалищ. Одне зі сміттєзвалищ, розташоване за 200 метрів

від північної межі громади, має санітарно-захисну зону, яка частково знаходиться в межах Хоростківської громади [5, с. 123].

Нормативний розрахунок річного обсягу твердих побутових відходів для населення Хоростківської громади (зважаючи на демографічний прогноз) складає $13\,330 \times 0,35 = 4,66$ тис. т. Планування сім'япереробного заводу, полігонів для захоронення залишкових ТПВ розраховується відповідно до розрахункового щорічного обсягу відходів.

Література:

1. Бицюра Л.О., Горун М.В., Файфура В.В. Управління відходами в контексті екологічної модернізації розвитку територіальних громад. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2021. №26. 72-79.

2. Закон України «Про управління відходами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>

3. Кузик І.Р., Янковська Л.В. Поводження з муніципальними відходами як напрям євроінтеграційної політики у довкілній сфері (на матеріалах міських територіальних громад Тернопільської області). Євроінтеграція екологічної політики України: матеріали Шостої Всеукраїнської наук.-практ. конф. Одеса: Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2024. С. 322-327.

4. Природокористування: навчальний посібник. За ред. проф. Л.П. Царика. Тернопіль: ТНПУ, 2015. 398 с.

5. Схема планування території Хоростківської територіальної громади Тернопільської області. Пояснювальна записка. Том 1. ТзОВ «Український науково-проектний інститут цивільного будівництва». 2021. 184 с.

6. Стольберг Ф.В. Екологія міста: навч. посіб.. К.: Либра, 2000. 464 с.

7. Файфура В.В., Бицюра Л.О., Андрусишин Т.В., Петришин Н.І. Екологічна модернізація розвитку територіальних громад в контексті переходу до «зеленої» економіки. *Науково-*

виробничий журнал «Інноваційна економіка». 2022. №4 (92). С. 74-79.

8. Царик Л.П., Царик П.Л., Кузык І.Р., Царик В.Л. Геоecологічні проблеми територіальних громад Західного Поділля. Current issues of science, prospects and challenges: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference, November 25, 2022. Sydney, Australia: European Scientific Platform. С. 199-203.

9. Novytska S., Kuzyk I., Yankovska L., Taranova N. Water resources of the Hhorostkiv territorial community: ecological status, water use problems, optimisation measures. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Географія*. 2024. №1. (56) С. 202-2014.

10. Tsaryk L., Yankovs'ka L., Tsaryk P., Novyts'ka S., Kuzyk I. (2020). Geocological problems of decentralization (on Ternopol region materials). *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 29.(1), 196-205.

Володимир ОГОРОДНИК, магістрант
Науковий керівник: **к.геог.н., доц. Чеболда І.Ю.**

ЛІСОВИЙ ФОНД ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ» ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

Сучасні тенденції глобальних і регіональних кліматичних змін, зниження рівня залягання підземних вод, втрати ресурсів прісної води, тотального знищення великих екваторіальних лісів та пралісів світу, зумовлюють необхідність запровадження збалансованого і раціонального використання лісових ресурсів. На етапі євроінтеграційних процесів, Україна запроваджує елементи сталого лісокористування. В областях і територіальних громадах розроблено профільні програми розвитку лісового господарства, змінюються підходи до використання лісових